Juhani Hyvärinen

14.9.2020

Eduskunnan Ympäristövaliokunta

YMV@eduskunta.fi

Viite: Eduskunnan Ympäristövaliokunnan pyyntö Rakennusteollisuus RT ry:lle antaa asiantuntijalausunto 15.9.2020 kello 10:00 kokousta varten.

HE 104/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi energiatehokkuuslain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Rakennusteollisuus RT ry (Rakennusteollisuus) kiittää mahdollisuudesta lausua otsikon asiassa ja toteaa lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa:

Hallitus esittää säädettäväksi lait energiatehokkuuslain, asunto-osakeyhtiölain, asuinhuoneiston vuokrauksesta annetun lain, vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain, aravarajoituslain sekä asumisoikeusasunnoista annetun lain muuttamisesta. Lakien tavoitteena on edistää energiansäästöä ja energian tehokasta käyttöä.

Hallituksen asettama tavoite hiilineutraalisuudesta 2035 mennessä on maailman kunnianhimoisimpia, eivätkä kaikki keinot sen saavuttamiseksi ole vielä teknisesti ja/tai taloudellisesti Suomessa käytettävissä. Rakennusteollisuuden mielestä lakiesityksen taustalla olevat tavoitteet ovat kannatettavia ja esitysluonnos on hyvä. Kannatamme vedenkulutuksen huoneistokohtaiseen mittaukseen sekä yleensä etäluentaan siirtymistä niin vedenkulutuksen kuin energiankulutuksenkin osalta. Vedenkulutukseen voi käytännössä vaikuttaa parhaiten niin, että veden loppukäyttäjä saa tiedon kulutuksestaan ja tekee tiedon perusteella muutoksia kulutukseensa. Loppukäyttäjälle on myös tärkeätä, että hän huomaa esimerkiksi vesivuodot, jotka saattavat aiheuttaa huomattavia vahinkoja ja kustannuksia ja että hän muuttaa kulutustottumuksiaan, mikäli katsoo sen seurannan perusteella olevan tarpeellista. Energiankulutuksen etäluenta ja tietojen asettaminen loppukäyttäjän saataville helpottaisivat merkittävästi rakennusten ja energiaverkkojen energiatehokasta käyttämistä

Energian ja veden kulutuksen vähentämisellä saavutetaan tärkeitä ilmastohyötyjä ja edistetään niin Suomen kuin EU:nkin ilmastopolitiikkaa. Lisäksi muutoksilla saavutetaan kustannushyötyjä, mikä parantaa kuluttajien ostovoimaa ja lisää talouden kilpailukykyä.

Seuraavissa alakohdissa on nostettu esille joitakin huomioita esityksen yksityiskohdista, joissa lakiesitys jättää mahdollisuuden eri tulkinnoille. Erityisesti uutena asiana tuleva etäluentavaatimus olisi tärkeätä saada mahdollisimman yksiselitteisesti kuvattua joko lakitekstissä tai sen perusteluissa.

Rakennusteollisuus RT ry Y-tunnus 0215303-5 puh. 09 12991

etunimi.sukunimi@rakennusteollisuus.fi www.rakennusteollisuus.fi PL 381 (Eteläranta 10) 00131 Helsinki

Etäluettavuus

Esityksen kohdassa ”1.2.1 EU-säädöksen valmistelu” todetaan tavoitteena olevan, että ”kuluttajille annettavilla tosiasiallisilla energiankulutusta koskevilla selkeillä ja ajantasaisilla tiedoilla voitaisiin pienentää energialaskuja. Lämpö- ja jäähdytysenergian sekä lämpimän käyttöveden mittaaminen olisi toteutettava ajan myötä etäluettavalla mittarilla, jotta kuluttajat saisivat kulutustietonsa kustannustehokkaalla tavalla riittävän säännöllisesti.”

Edellä mainitusta johdettuna keskeisenä ehdotuksena lakiesityksessä on, että ”Asennettavilta mittareilta edellytettäisiin muutosdirektiivin mukaisesti etäluettavuutta, eli että mittarin rekisteröimä tieto olisi mahdollista lukea rakennuksen ulkopuolelta.”

Etäluenta on lakiesityksessä ja vesimittareita koskevassa ympäristöministeriön asetusluonnoksessa määritelty nyt seuraavasti
Energiatehokkuuslaki

- ”21) *etäluennalla* mittarin toiminnallisuutta, jossa mittarin rekisteröimä tieto luetaan viestintäverkon kautta rakennuksen ulkopuolelta.”

Vesi- ja viemärilaitteistoista annettu ympäristöministeriön asetus (1047/2017)

- *”44) etäluettavalla vesimittarilla* vedenkulutusta mittaavaa mittaria, jonka rekisteröimä tieto voidaan lukea viestintäverkon kautta rakennuksen ulkopuolelta **”**

Etäluennan ja etäluettavan mittarin määritelmät ehdotuksessa eivät kuvaa, kenen luettavissa mittareiden on oltava rakennuksen ulkopuolelta. Rakennusteollisuus näkee ongelmallisena monestakin syystä sen mahdollisen tilanteen, että energian tai veden kulutustiedon omistaja eli loppuasiakas tai loppukäyttäjä eivät pääsisi lukemaan etäluennan kautta saatua tietoa ja hyödyntämään sitä rakennuksen energiatehokkaassa käyttämisessä.

Kuluttaja loppukäyttäjänä omistaa mittaustiedon, koska se on muodostunut hänen valintojensa tuloksena. Mittarin omistajuus ei anna pohjaa mittaustiedon omistajuudelle. Etäluettu mittaustieto on saatettava loppuasiakkaan tai loppukäyttäjän saataville samanaikaisesti kuin hyödykkeen myyjälle.

Esimerkiksi tilanne, jossa veden myyjä huomaa kulutusseurannan kautta vesivuodon, mutta ilmoittaa siitä vasta seuraavan laskun yhteydessä, olisi kestämätön. Käyttäjän on saatava seurantatieto käyttöönsä välittömästi luennan tapahduttua, jotta molemmilla olisi käytössään sama tieto veden kulutuksesta.

Samankaltainen tilanne voi syntyä myös kaukolämmön kulutuksen seurannassa. Kaukolämmön perusmaksu määräytyy paikoin hetkellisen huipputehon ja mahdollisesti kaukolämmön paluuveden lämpötilan perusteella. Esimerkiksi huipputehon osalta loppuasiakkaalla tulisi olla mahdollisuus ohjata kulutustaan, niin ettei yksittäinen hetkellinen tehopiikki nostaisi koko laskutusjakson perusmaksua. Loppuasiakkaan on saatava tieto esimerkiksi perusmaksun tasoon vaikuttavasta hetkellisestä kulutuksesta, jotta hän voi tämän perusteella muuttaa kulutustaan niin, että perusmaksu ei vaikkapa satunnaisen yksittäisen käyttöhäiriön seurauksena nousisi koko jaksolle.

Huoneistokohtaisessa vedenkulutuksen seurannassa kulutustieto muodostaa kuluttajaa koskevaa henkilötietoa. Tietosuoja-asetus asettaa edellytyksiä tällaisen tiedon rekisteröinnille. Säännöllisesti kerättävän tiedon tarkistamiseksi rekisterissä olevalla henkilölle tulisi järjestää mahdollisuus lukea häntä koskevat tiedot ja mm. tarkastaa niiden paikkansapitävyys.

Ehdotamme, että etäluettavan mittarin ja etäluennan määritelmää tarkennettaisiin esimerkiksi seuraavasti (alleviivattu sana on lisätty): ”Etäluennalla tarkoitetaan mittarin toiminnallisuutta, jossa mittarin rekisteröimä tieto luetaan yleisen viestintäverkon kautta rakennuksen ulkopuolelta.”

Tämä tarkennus tarkoittaisi, että mittarista luettava tieto olisi välitettävissä yleisen tietoverkon kautta niille, joille tieto kuuluu ja toisaalta rajaisi pois esimerkiksi sen mahdollisuuden, että mittari luettaisiin pelkästään johonkin suljettuun tietoverkkoon tai rakennuksen läheisyydessä sijaitsevaan lukulaitteeseen, jolloin mittarin sisältämä tieto ei välttämättä olisikaan loppukäyttäjän tai loppuasiakkaan käytettävissä.

Lain perusteluihin tai itse lakeihin olisi hyvä lisätä, että etäluettavan mittarin luennan tulokset on asetettava kulutustiedon muodostaneen loppuasiakkaan ja loppukäyttäjän saataville yleisen viestintäverkon kautta luennan tapahduttua. Tällä varmistettaisiin se, että kuluttajaa koskeva henkilötieto olisi kyseisen kuluttajan tarkistettavissa muiden säädösten edellyttämällä tavalla.

Mittalaitedirektiivin vaatimukset

Asukkaalla tulee olla ilman työkaluja ja apulaitteita luettava mittalaitedirektiivin mukainen mittarinäyttö, jotta loppukäyttäjä voi tarkistaa oma mittarilukemansa. Etäluettavat mittarit mahdollistavat myös mobiililaitteiden hyödyntämisen kulutuksen etäseurantaan, mikä on yksinomaan hyvä asia. Mobiililaitteet eivät kuitenkaan ole mittalaitteita valvovan viranomaisen (TUKES) noudattaman kannan mukaan ainoana näyttölaitteena riittäviä täyttämään mittalaitedirektiivin vaatimusta mittarinäytöstä.

Näkemyksemme mukaan mittalaitedirektiivi ja sen mahdollisesti tuomat vaatimukset mittareille olisi hyvä huomioida ainakin lain perusteluissa.

Ennen lain voimaantuloa asennetun mittarikannan hyödyntäminen energiatehokkuuteen pyrittäessä

Näkemyksemme mukaan vedenkulutuksen etäluentaa koskevaan pääsääntöön tulisi säätää poikkeuksia vain mahdollisimman rajoitetusti. Tätä tukevat mm. seuraavat seikat:

- Etäluettavat mittarit parantavat energiatehokkuutta koko energiaketjussa, vähentävät kasvihuonekaasupäästöjä sekä alentavat kotitalouksien ja yritysten energiakustannuksia.
- Etäluennan vaatimuksesta luopuminen säätämällä poikkeusmahdollisuudesta olisi myös vastoin hallitusohjelman kirjauksia, joissa yhtenä keskeisenä tavoitteena on rakentamisen ja rakennuksien kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen, muun muassa jo olemassa olevan rakennuskannan energiatehokkuutta lisäämällä.
- Huoneistokohtaiseen kulutukseen perustuva etäluettava veden laskutus ei lisää kotitalouksien kustannuksia, kun etäluennan toteutustapa ja etäluettavat mittarit on valittu

oikein. Päinvastoin mahdollisimman tehokas veden käytön seuraaminen näkyy käyttäjälle kustannussäästöinä.

- Modernit etäluentamittarit mahdollistavat jo nykyisin esimerkiksi putkivuotojen ja muiden vikatilanteiden havaitsemisen aiempaa selvästi nopeammin. Tästä aiheutuu merkittäviä kustannussäästöjä niin kotitalouksille kuin asunto-osakeyhtiöille.

Pitäisimme hyvänä, että laissa velvoitettaisiin tai muulla tavalla aktiivisesti kannustettaisiin jo voimassa olevien säädösten perusteella asennettujen huoneistokohtaisten mittareiden käyttämiseen vedenkulutuksen seurannassa ja laskutuksen perusteena.

Muita huomioita

On hyvä, että esitysluonnoksessa otetaan huomioon myös kylmän veden mittaaminen. Myös kylmän veden toimittaminen rakennuksiin vaatii energiaa pumppausenergian muodossa ja jäteveden käsittelyn yhteydessä sekä käyttää luonnonvaroja muun muassa puhtaan veden ja takaisin ympäristöön päästettävän puhdistetun jäteveden muodossa. Koska rakennuksiin ja loppukäyttäjille asennetaan jo olemassa olevien määräysten takia luotettavat vesimittarit, on hyvä, että niiden antaman tiedon käyttö laskutuksen perusteena liitetään osaksi lainsäädäntöä. Lain soveltamista varten myöhemmin annettava valtioneuvoston asetus nähdään tarpeellisena selkeyttämään lain soveltamista.

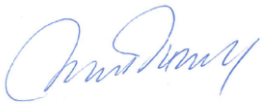

Aleksi Randell
Toimitusjohtaja
Rakennusteollisuus RT